

Nükleer Santral Mevkii Olarak "Akkuyu" Üzerine Görüş

Prof. Dr. Tolga Yarman, Nükleer Mühendis

*Başbakanlık Atom Enerjisi Komisyonu
Güvenlik Komitesi ve Danışma Kurulu Eski Üyesi*

Ocak 1997

Silifke yakınındaki Akkuyu Mevkii; yirmi yıl kadar önce, yıllar alan ve ulusça övünç duyabileceğimiz çalışmalarla; buraya bir nükleer santral kurulup kurulamayacağına dönük olarak; evveliyetle, çeşitli kriterler bazında, birçok aday mevkii arasından seçilmiş; sonra da didik didik incelenmiş; en nihayetle ise, ilk nükleer santralimizin (dikkat edilirse, kurulması zorunlu değil), "kurulabileceği" (bir) mevkii, olarak benimsenmişti.

Gerçekte, en önce, ülkemizin başlıca sanayii yük merkezlerine yakınlığı dolayısıyla, Trakya Karadeniz sahili üzerinde durulmuş; ancak bilhassa, Yunanistan'la yaşamakta olduğumuz sorunlar yüzünden, Trakya'dan (stratejik nedenle), vazgeçilmek zorunda kalınmıştı.

Türkiye'ye muhakkak bir nükleer santral kurulması kararı siyaseten geliştirilmekteyse (ki şahsen bunun henüz hayli ham olduğunu düşünüyorum), o takdirde, Akkuyu mevkiinin, evvelki çalışmalar ve yakınsama uzantısında (deprem, jeoloji, meteoroloji, v.s. gibi konulara dönük güvenlik itibariyle) gözetilebileceği hususu saklı olarak, buranın yine de, dört önemli sebepten dolayı en iyi bir mevkii sayılamayacağını, dikkatlere sunmak isterim.

1. Birinci sebep, Akkuyu'nun, dolaylarında kimi önemlice sanayii tesisleri olmakla birlikte, bu mevkiin bilhassa Marmara Bölgemiz'de odaklanan başlıca sanayi yük merkezlerine uzak olduğu hususunun, geçerliliğini koruduğudur. Böyle olunca elektrik taşınması sırasında kayıplar artmakta, enerji kullanım verimi düşmektedir.

2. İkinci sebep, Trakya'nın stratejik sebeple dışarlanmasının, en azından bugün için, behemahal kabul edilebilir bir yaklaşım oluşturmadığıdır. Onun için bu konu muhakkak yeniden, ele alınmalıdır. Bir gerginlik sırasında, komşularımızın bir sabotaj çılgınlığına kapılabileceklerini göz ardı etmemek, gayet akılcı bir tavidir. Şu var ki, nükleer santralin Akkuyu'da kurulması böylesi bir çılgınlık olasılığını azaltmaz. Aynı bir çerçevede ise, Trakya'da (ağızdan yel alsın) vukubulabilecek öylesi bir çılgınlık, buna (muhayyelede) sebebiyet verecek komşularımızın intihar etmeleriyle eşanlamlıdır. Çernobil faciasının binlerce kilometre ötelere sarktığı hatırlardadır. Böyle bir durumda demek ki, birkaç yüz kilometre ötemizde olarak, komşularımızın (muhayyelede) sebebiyet verecekleri bir faciadan bırakın etkilenmemelerini bir yana, kurtulmaları bile mümkün değildir. Oysa, Akkuyu mevki, komşularımıza, ciddi etkilenme menzillerinden hayli uzaktır. Bir de tabii, bu ne kadar böyleyse, Akkuyu mevkiinin, işte örneğin, Kıbrıs'ta konuşlandırılabilir (mutasavver) Rum Füzelere'ne yakın durduğu da, o nisbette doğrudur.

3. Üçüncü sebep, tekniktir. Nükleer santral benzer her santral gibi, soğutulmak zorundadır. Akkuyu'ya kurulması düşünülen nükleer santral, saniyede yuvarlak 10 ton deniz suyuyla, soğutulmak durumdadır. Santralin deniz kenarına kurulmak istenmesinin baş sebebi işte budur. Soğutma suyu ne kadar soğuk olursa, santralin "termodinamik verimi", yani, "üreteceği enerjiden, elektriğe dönüştürülebilir enerjinin oranı", o nisbette yüksek olur. Kısacası, soğutma suyu ne kadar soğuk olursa, verim o kadar yüksek, bu su ne kadar sıcak olursa verim o kadar düşük olur. Şimdi, Akdeniz'in Karadeniz'e oranla bir hayli daha sıcak olduğu bilinen bir gerçektir. O kadar ki, Akdeniz'le Karadeniz arasında, yaz kış, kabaca on derece kadar bir farklılık bulunmaktadır. Bu ise, Akkuyu'ya kurulacak nükleer santralin verimini (mutlakta) "yüzde birkaç" kadar düşürür ki, bu da Akkuyu'da, hemen hemen, İstanbul'a bir ara elektrik kaynağı olmuş Silahtarğa santrali kadar bir santral bölümünün heba edilmesi anlamına gelir.

4. Akkuyu'ya kurulacak bir nükleer santralin, çevreye (pek muhtemelen), herhangi bir zarar salmayacağı, söz konusu alandaki yılları bulan akademik birikimlerimle ifade edebileceğim bir kanaattir. Nedir ki, buraya bir nükleer santralin kurulmasının, özellikle turistik açıdan ne denli caydırıcı bir etken oluşturacağı kesinlikle göz ardı edilemez. Neticede, sokaktaki insana, özellikle de, bir-iki haftasını sessiz sakin geçirmek üzere ülkemize gelecek turistlere, Akkuyu'daki nükleer santralin çevresinin, ne kadar yırtınsanız da, güvenli olduğunu kolaydan anlatamayabilirsiniz. O son toplamda, "Bana ne, ben nükleersiz bir tatil geçirmek istiyorum" derse, yapacak hiç bir şeyiniz kalmaz. Böylesi bir vakianın, diğer bir yandan düşmanlarımız, hatta turistik, komşu rakiplerimiz tarafından bir anti propaganda malzemesi yapılacağı da, düşünülme gerekir. Öyleyse, söz konusu hususun da muhakkak, bugüne kadar olduğundan daha farklı biçimde, o arada her halde, turistler nezdinde yapılacak bilimsel anketlerle değerlendirilmesi zorunludur.

*

İşte bütün bu sebeplerden dolayı, Türkiye'ye bir nükleer santral kurulması kararı muhakkak verilmekte ise, yer seçiminin behemahal yeniden değerlendirilmesi gereği vardır.